

DVIJE GODINE PRIMJENE ZAKONA O STEČAJU POTROŠAČA: PARTURIENT MONTES, NASCETUR RIDICULUS MUS

Bodul, Dejan

Source / Izvornik: Zbornik radova Pravnog fakulteta u Nišu, 2018, 57, 151 - 170

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

<https://doi.org/10.5937/zrpfni1881151B>

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:118:382154>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-18**

PRAVI

Pravni fakultet Faculty of Law

Sveučilište u Rijeci
University of Rijeka

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Law](#)
[- Repository University of Rijeka, Faculty of Law](#)

uniri DIGITALNA
KNJIŽNICA

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

Dr Dejan Bodul,*
Docent Pravnog fakulteta
Sveučilište u Rijeci, Hrvatska

ПРЕГЛЕДНИ НАУЧНИ РАД
doi:10.5937/zrpfni1881151B

UDK: 366:347.736/.739(497.5)
347.736/.739(497.5)

Раđ примљен: 21.08.2018.
Раđ прихваћен: 10.12.2018.

DVIJE GODINE PRIMJENE ZAKONA O STEČAJU POTROŠAČA: PARTURIENT MONTES, NASCETUR RIDICULUS MUS

Apstrakt: Navedena Horacijeva izreka je označavala junački poduhvat koji je proizveo slabe rezultate. Dakle, iako se implementiranje Zakona o stečaju potrošača na početku činilo kao „junački“ poduhvat, spuštajući se na praktičnu i empirijsku razinu vidimo kako su mnogi odnosi u životu podložni drugačijim zakonitostima, prije svega ekonomskim, pa ih zbog toga nije moguće promijeniti usvajanjem propisa koji je u suprotnosti s tim zakonitostima. Stoga uzimajući u obzir utjecaj koji Zakon o stečaju potrošača ima na prezadužene pojedince i na društvo u cjelini, autor će analizirati rezultate dvogodišnje primjene Zakona o stečaju potrošača. Radi usporedbe i mogućih prijedloga de lege ferenda za srpskog zakonodavca, analiza hrvatskih iskustava s modelom potrošačkog postupka je bitna jer ukazuje hoće li potencijalna implementacija i primjena ovakvog modela insolventijskog postupka ostvariti svoju svrhu i dati (očekivane) rezultate.

Ključne riječi: postupak stečaja potrošača, dvije godine primjene, rezultati analize.

* dbodul@pravri.hr

1. Okvir za raspravu

Cjeloviti prikaz potrošačko stečajnog zakonodavstva, pored analize pravnog i institucionalnog okvira koji uređuju ovo područje, zahtijevao bi i analizu važećih društveno-ekonomskih odnosa. Stoga imajući u vidu kompleksnost i aktualnost problema koji u ovom radu analiziramo, smatramo važnim na početku analizirati dosadašnja istraživanja ukazujući na doprinos ovog rada. te ukazati na metodologiju koju ćemo koristiti.

1.1. Pregled literature i doprinos rada

Provedbu kao i cilj potrošačko stečajnog postupka detaljno uređuje Zakon o stečaju potrošača,¹ a pritom se *mutatis mutandis* primjenjuju odredbe Stečajnog zakona.² U Republici Hrvatskoj postoji, možda, stotinjak znanstvenih tekstova koji se bave opsežnom i složenom problematikom stečajne regulative, i to prvenstveno problematikom, uvjetno govoreći, korporativnog stečaja. Dakle, postoji skroman broj i monografija iz područja stečaja,³ za razliku od kapitalnih djela i znanstvenih članaka koja postoji u pravu, primjerice, SAD i njemačkom pravu. Ipak posljednjih godina, sve veći broj studija analizira ekonomske i pravne učinke likvidacijskih i reorganizacijskih stečajnih postupaka. Najveći broj ekonomskih, najčešće, empirijskih istraživanja u oblasti stečaja bavi se ključnim pokazateljima stečajnog postupka (dakle, troškovima stečajnog postupka, vremenom trajanja stečajnih postupaka te stupnjem namirenja vjerovnika) te vrši poredbeno-pravnu analizu i razmatra odnos intenziteta korištenja stečaja i niza varijabli.⁴ Radi otklanjanja slabosti postojeće stečajne regulative te kako

1 Narodne novine, br. 100/2015. i 67/2018. (stupa na snagu 01.01.2019.), dalje: ZSP.

2 Narodne novine, br. 71/2015. i 104/2017. dalje: SZ. Stupanjem na snagu novog SZ prestaje važiti stari Stečajni zakon (Narodne novine, br. 44/1996, 29/1999, 129/2000, 123/2003, 82/2006, 116/2010, 25/2012. i 45/2013. dalje: stari SZ). Također danom stupanja na snagu novog SZ u Zakonu o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi (Narodne novine, br. 108/2012, 144/2012, 81/2013, 112/2013, (71/2015. i 78/2015.), dalje: ZFPPN) prestaje važiti odredba čl. 1, t. 3, odredbe čl. 3, t. 10, 11, 12, 14 i 15, čl. 17, st. 7, čl. 88, st. 1, t. 3–6, te čl. 18–86, dakle odredbe o predstečajnoj nagodbi.

3 Prostor ne dozvoljava širu elaboraciju, stoga u bilješkama upućujemo na izvorne radove. Dika, M. (1998). *Insolventijsko pravo*, Pravni fakultet, Zagreb, 1–119; Eraković, A. (1997). *Stečajni zakon s komentarom i primjerima*, RRIF Plus, Zagreb, 1–257, te Sajter, D. (2008). *Ekonomski aspekti stečaja i restrukturiranja u stečaju*, Ekonomski fakultet, Osijek, 1–303; Čuveljak, J. (2013). *Stečajni zakon s komentarom i sudskom praksom i Zakon o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi s komentarom*, III. izdanje Zgombić& Partneri, Zagreb, 1–1176.

4 Sajter, D. *Ekonomski aspekti stečaja i restrukturiranja... cit.*, 1–303.; *id.* (2010). *Procedura i praksa restrukturiranja u stečaju u Republici Hrvatskoj*, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, 47(3), 729–744; *id.* (2007). *Regionalna indiciranost stečajeva u Republici Hrvatskoj*, *Ekonomski vjesnik*, (1 i 2), 31–42; Schönfelder, B. (2002). *Ekonomska analiza Zakona o stečaju*:

bi se stečajni postupak učinio učinkovitijim, pravna doktrina,⁵ ali i struka⁶ analizirala je čitav niz procesnih mjera što je u konačnici doprinijelo i rezultiralo nizom izmjena stečajnog zakonodavstva. U njihovim radovima analizirane su procesne radnje, njihove prednosti i mane, posljedice i preduvjeti za njihovu uspješn(ij)u primjenu.⁷

Ipak za ovaj rad su važniji tekstovi koji analiziraju institut potrošačkog stečaja.⁸ Naime, ti se radovi bave pravnim problemima postupka potrošačkog stečaja, koji

pregled literature, *Financijska teorija i praksa*, 26(3), 75–690. te Šverko Grdić, Z., Radolović, J., Bagarić, L. (2009). Solventnost poduzeća u Republici Hrvatskoj i u Europskoj uniji, *Ekonomski pregled*, vol. 60(5-6), 250. *etseq*.

5 Dika, M. (2012). Predstečajna nagodba: pretpostavke, pokretanje, tijela, sudionici, provedba postupka, učinci, stavljanje izvan snage, 54, u: *Savjetovanje o Zakonu o financijskom restrukturiranju i predstečajnoj nagodbi (Narodne novine, br. 108/2012)*, Crnić, I. (ur.), Organizator, Zagreb; Garašić, J. (2013). Stečajni plan nakon izmjena i dopuna Stečajnog zakona 2012., u: Djelotvorna pravna zaštita u pravičnom postupku – Izazovi pravosudnih transformacija na jugu Europe, *Liberamicorum* Mihajlo Dika, *Zbornik radova u čast 70. rođendana prof. dr. sc. Mihajla Dike*, (ur. Uzelac, A., Garašić, J. i Maganić, A.), Pravni fakultet, Zagreb, 469–493; Garašić, J. (2007). Završna dioba u stečajnom postupku, *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci*, 28(1), 1-32; Bodul, D., Vuković, A. (2012). Stečajno zakonodavstvo u tranziciji – komparativni osvrt, hrvatski izazovi i potencijalna rješenja, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, 49(3), 633–661; Maganić, A. (2015). Pravna sredstva protiv predstečajne nagodbe, *Zbornik Pravnog Fakulteta u Zagrebu*, 65(3-4), 409–437.

6 Eraković, A. *op. cit.*, 2007. i Hrastinski Jurčec, Lj. (2007). Pravni položaj stečajnog upravitelja u stečajnim postupcima, *Zbornik radova: Ovrha i stečaj – aktualnosti zakonodavstva i sudske prakse*, Inženjerski biro, Zagreb; Čuveljak, J., Kružić, D. (2012). Stečajni plan – zadnja u nizu kriznih strategija za preživljavanje insolventnih korporacija, *Zbornik radova Ekonomskog fakulteta, Sveučilišta u Mostaru, Mostar*, 19–40; Abramović, A. (2014). Upravnosudski aspekti primjene Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi, *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci*, 35(1), 311–322; Marković, N. (2014). Ovlaštenje suda u okviru instituta predstečajne nagodbe, u: Barbić, J. (ur.), *Hrvatsko insolventijsko pravo*, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb, 70; Pavlovih, M. (2014). Sklapanje predstečajne nagodbe pred trgovačkim sudom, *Hrvatska pravna revija*, (9), 80. *etseq*.

7 Bodul, D., Vuković, A. (2015). (Još jedna) reforma stečajnog zakonodavstva funkcionalizacija stečajno pravne zaštite ili placebo efekt, *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci*, 36(1), 181–213; Čuveljak, J. (2015). O novom Stečajnom zakonu, *Pravo i porezi (7-8)*, 3-12, te Hercigonja, J. (ur.) (2015). *Reforma hrvatskog insolventijskog prava – novi Stečajni zakon*, Inženjerski biro, Zagreb, 1-267.

8 Bodul, D., Vuković, A. (2014). Nacrt Zakona o stečaju potrošača iz lipnja 2014. i opravdanost recepcije njemačkih rješenja, *Hrvatska pravna revija*, (9), 60–75; *Id.* (2014). Uz rješenja Nacrta Zakona o stečaju potrošača: prijedlozi i mišljenja, *Informator*, (6325), 9-10; Bodul, D. (2014). Pravni okvir za implementaciju instituta potrošačkog stečaja – I dio, *Informator*, (6247), 5-6.; *Id.* (2014). Pravni okvir za implementaciju instituta potrošačkog stečaja – II dio, *Informator*, (6249), 11-12; *id.* Bartulović, Ž., Matić, I. (2015). Kratka povijest potrošačkog stečaja ili još jedna nenaučena lekcija iz povijesti, *XI. Majsko savjetovanje, usluge i zaštita korisnika*,

za sada ne daju potpunu sliku fenomena sve raširenije potrošačke insolventnosti.⁹ Dakle, uočava se da je domaća, kako znanstvena tako i stručna, literatura skromna, čime problematika potrošačkog stečaja ostaje pravni specifikum nedovoljno razjašnjen u postojećoj literaturi. Štoviše, potreban je jedan interdisciplinarni pristup kako bi ova tematika dobila potrebnu širinu i analitičnost. Stoga će ovo istraživanje doprinijeti potpunijem i cjelovitijem sagledavanju instituta potrošačkog stečaja.

1.2. Metodologija rada

Kompleksnost predmeta istraživanja i postavljeni zadaci uvjetovali su izbor metoda pa je u istraživanju korišten metodološki pristup koji obuhvaća proučavanje domaće i strane literature, odgovarajućih zakonskih propisa, kao i analizu domaće i strane prakse. U radu će se analizirati i praksa Europskog suda za ljudska prava (dalje: ECHR) jer polazimo od pretpostavke da saznanja o ovoj me mogu biti ključna za razumijevanje problematike rada. Svakako smatramo bitnim istaknuti kako prostor koji ovdje imamo, ne dopušta detaljnu raščlambu ove problematike, pa smo prinuđeni ograničiti se isključivo, po mišljenju autora, na neke aspekte potrošačko stečajne regulative. Također treba istaknuti kako do vremena sačinjavanja ovog rada nije postojalo dovoljno praktičnog sudskog iskustva niti judikature da bi se sudski dio postupka mogao analizirati s kritičkog aspekta. Ipak, uvažavajući rečeno, cjelovit(ij)a ocjena/analiza uspješnosti bilo kojih promjena, pa tako i promjena koje su 2015. poduzete implementiranjem stečajnog postupka za prezadužene potrošače, zahtijeva usporedba postignutog s dvjema referentnim točkama. Prva (I) je zatečeno, a druga (II) ciljno stanje, odnosno ono koje bi trebalo biti namjeravani rezultat poduzetih mjera.

1.2.1. Zatečeno normativno stanje do implementacije Zakona o stečaju potrošača 1. siječnja 2016.

Moderno hrvatsko stečajno pravo uređeno je Stečajnim zakonom od 15. svibnja 1996.¹⁰ Zakon je stupio na snagu 1. siječnja 1997. kada je prestao važiti Zakon o prisilnoj nagodbi, stečaju i likvidaciji.¹¹ Sam Stečajni zakon je složen i obiman zakon (342 članka), a mnoga njegova rješenja su u bitnome nova.¹² Donesen je

Kragujevac, 1067–1087; Garašić, J. (2011). Kako zakonski regulirati „osobni stečaj” u Hrvatskoj, *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu*, 61(5), 1487–1514.

9 Za poredbeno-pravna rješenja vidi, Radović, V. (2006). *Individualni stečaj*, Dosje, Beograd, 27. etseq.

10 Narodne novine, br. 44/1996.

11 Narodne novine, br. 9/1994.

12 Podrobnije, Dika, M., *op. cit.*, 1–10.

u svibnju 1996. i nakon toga mijenjan (dopunjavan) više puta. Ipak česte finansijske krize uvjetovale su potrebu za radikalnom reformom stečajne regulative, a budući da tehnika provođenja stečaja nije dala pomake i da se u stečaj ide, u pravilu, bez stečajnog plana, javila se potreba za implementiranjem novog zakona, ZFPPN. Iako je donošenjem ZFPPN 2012. znatno izmijenjen stečajni postupak u Republici Hrvatskoj, u njegovoj višegodišnjoj praktičnoj primjeni uočeno je niz problema u tumačenju i učincima pojedinih odredbi i instituta, što se pokušalo otkloniti implementiranjem novog SZ. No, još donošenjem starog SZ, po uzoru na njemački Insolvency Act¹³, predstavljalo je korjenitu promjenu načina na koji se provodio stečajni postupak u Republici Hrvatskoj.¹⁴ Naime, ideja proširenja pasivne stečajne sposobnosti na sve fizičke osobe nije nova i u stari SZ je implementiran institut stečaja na imovinom dužnika pojedinca (što je djelomično zadržano i u novom SZ), gdje se dužnikom pojedincem prema odredbama starog SZ-a smatraju trgovac pojedinac i obrtnik, dakle ne svaka fizička osoba. Stoga je doktrina tadašnje pozitivno rješenje, stečaja nad imovinom dužnik pojedinca (trgovca pojedinca i obrtnika), do implementacije ZSP-a 2015,¹⁵ smatrala „tranzicijskom“ kategorijom. Ipak stečajni postupak nad imovinom dužnika pojedinca kako je uređen u starom SZ predstavljao je prvi korak prema otvaranju mogućnosti provođenja stečajnog postupka nad imovinom svih fizičkih osoba, odnosno uvođenju potrošačkog stečaja. Odgovor na pitanje zašto je u starom SZ došlo do izostavljanja kategorije potrošača kao mogućeg subjekta stečaja nije jednostavno dati, no ova se nesmotrenost ispravila recepcijom instituta potrošačkog stečaja odnosno ZSP-a.¹⁶ U razdoblju implementacije ZSP struktura dospjelih neizvršenih osnova za plaćanje prema trajanju blokade računa građana ukazuje na prevladavanje dugotrajnih blokada. Dominiraju blokade u trajanju duljem od godinu dana, kako po broju građana, tako i po iznosu blokade. Broj građana čiji su računi blokirani više od jedne

13 *Insolvenzordnung* od 5. 10. 1994. (*Bundesgesetzblatt*, 1994I, 2866; posljednja izmjena *Bundesgesetzblatt*, 2011, I, 2854.

14 Za iskustva Republike Srbije, Jovanović-Zattila, M., Čolović. V.(2007). *Stečajno pravo*, Dosije, Beograd.

15 Hrvatska ima dugu tradiciju stečaja nad imovinom fizičkih osoba iz povijesne perspektive, takav institut nije *terra incognita* u hrvatskom zakonodavstvu. Prvi stečajni zakon, odnosno Privremeni red stečajni donesen je 18. srpnja 1853. i uređivao je materiju stečaja nad imovinom svih fizičkih osoba. „Ministarstvo pravosuđa Kraljevine Ugarske, Hrvatske i Slavonije i serbske Vojvodine s tamiškim Banatom i za veliku knježevinu Erdeljsku“ izdalo je 18. srpnja 1852. naredbu kojom donosi Privremeni stečajni red, koji će se primjenjivati od 1. rujna 1853. (dalje u tekstu: Stečajni red). Sadržan u XLIII. kom. drž.-zak. lista pod br. 132, izdanom i razposlanom dne 20. srpnja 1853.

16 Podrobnije, Bodul, D., Vuković, A. (2014). Nacrt Zakona o stečaju potrošača iz lipnja 2014. i opravdanost recepcije njemačkih rješenja, *Hrvatska pravna revija*, (9), 60–75.

godine na dan 31. prosinca 2014. iznosio je 248.818 za dug u iznosu od 28,55 milijardi kuna (ukupni dug iznosi 31,06 milijardi kuna).¹⁷

1.2.2. Implementiranje Zakona o stečaju potrošača i njegove izmjene

Sukladno pravilima potrošačkog insolventijskog postupka, cilj je ovog specifičnog izvanparničnog postupka poštenog potrošača osloboditi od obveza koje preostanu nakon unovčenja njegove imovine i raspodijele prikupljenih sredstava vjerovnicima (oslobođenje od preostalih obveza). Dakle, kod potrošačkog stečaja razlikujemo materijalno-pravni cilj koji se odnosi samo na potrošača i predstavlja upravo *differntia specifica* u odnosu na korporativni stečaj. Sam postupak je žuran/hitan pa sud može donositi odluke i bez usmene rasprave, *ex offio* odlučivati o činjenicama koje su važne za postupak i radi toga izvoditi sve potrebne dokaze. Posebne insolventijske odredbe pružaju potrošačima pravo na otpust dugova u više etapa. Prva je određena u pokušaju potrošača da postigne izvansudski sporazum o ispunjenju obveza sa svojim vjerovnicima. Izvansudski postupak provodi posrednik u savjetovalištu sa ciljem sklapanja izvansudskog sporazuma između potrošača i vjerovnika, prije pokretanja postupka stečaja potrošača. Savjetovališta se po odredbama ZSP-a smatraju ustrojstvene jedinice Financijske agencije i druge osobe koje su dobile dozvolu za obavljanje poslova savjetovališta. Pokušaj, a ne postizanje izvansudskog sporazuma o reguliranju duga, bio je preduvjet pokretanja sudskog stečajnog postupka. Naime, novela ZSP, koja će stupiti na snagu 1. 1. 2019, izvansudski pokušaj definira kao fakultativni stadij postupka. Slijedi ponovni pokušaj postizanja sporazuma o reguliranju duga u okviru sudskog stečajnog postupka uz mogućnost nametanja rješenja od strane suda kroz tzv. pravila o zabrani opstrukcije. Ako u okviru druge etape postupka vjerovnici ne prihvate plan za reguliranje dugova dužnika, slijedi otvaranje postupka stečaja potrošača i likvidacija dužnikove zapljenive imovine u okviru sudskog postupka za koji vrijede pojednostavljena pravila te, ovisno o prijedlogu dužnika, oslobađanje od preostalih dugova tijekom razdoblja do pet godina (tzv. razdoblje dobrog vladanja). Pritom se supsidijarno primjenjuju pravila SZ o stečajnim, izlučnim i različnim vjerovnicima; vjerovnicima stečajne mase; pravnim posljedicama otvaranja stečajnoga postupka; unovčenju stečajne mase i unovčenju predmeta na kojima postoji različno pravo i namirenju stečajnih vjerovnika, osim odredbi o obustavi stečajnog postupka. Od značajnijih novina ZSP 2018 istaknuli bi pojašnjavanje definicije pojma potrošača s obzirom na dvojbe koje su se javile u sudskoj praksi. Sud je dobio veća ovlaštenja, ali jedan od većih problema predstavlja nedostatak povjerenika, tj. osoba koje su voljne biti povjerenicima u postupku stečaja potrošača. Trenutno je na listi povjerenika

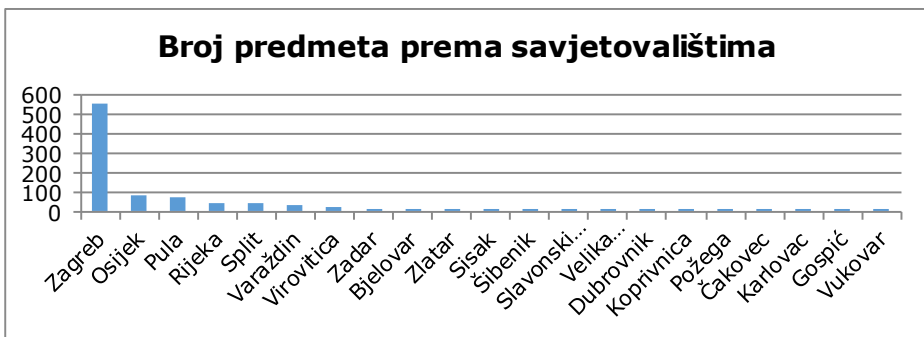
17 Ministarstvo pravosuđa (2015). Nacrt prijedloga Zakona o stečaju potrošača, Zagreb, veljača, 3.

upisano samo dvoje povjerenika jer ne postoji interes za obavljanje navedene dužnosti. Stoga se novim rješenjima planira riješiti problem nedostatka osoba koje bi se upisale na listu povjerenika na način da se olakšava upis na listu povjerenika (omogućava se odvjetnicima, stečajnim upraviteljima, ovlaštenim revizorima i poreznim savjetnicima da obavljaju poslove povjerenika bez potrebe polaganja stručnog ispita), ali i propisuje mogućnost imenovanja stečajnih upravitelja umjesto povjerenika, čime se osigurava primjena ZSP-a. Nadalje, reformiralo se i pravilo o zabrani opstrukcije kao i pravilo o slučajevima kada se otvoreni stečajni postupak ne provodi. Također je propisano da u postupku stečaja potrošača postoje samo dva isplatna reda i to viši i niži isplatni red. Nadalje, rješavaju se dvojbe koje su uočene u praksi. Prva dvojba odnosi se na davanje uzdržavanja iz stečajne mase i situacije ako potrošač premine. Zakon se usklađuje sa Zakonom o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona iz 2017, te se uvažavaju sva pravila ovršnog prava prema kojima određivanje ovrhe na nekretnini nije dopušteno. Razrađuju se odredbe koje uređuju postupak završne diobe i završni diobni popis kako bi se otklonile nedoumice koje su se pojavile u sudskoj praksi. Nadalje, osim što se kvalitetnije uredio pravni položaj povjerenika, potrošač je dužan predati povjereniku jednu polovinu imovine koju stekne nasljeđivanjem, a ne ukupnu naslijeđenu imovinu, kako bi se odredba uskladila sa SZ, tj. kako potrošač ne bi bio u nepovoljnijem položaju. Također se uređuje tijek zastare za vrijeme trajanja stečajnog postupka i razdoblja provjere ponašanja određujući pritom slučajeve u kojima se zastara prekida. Ipak najveća novina je glava IX.a „Jednostavni postupak stečaja potrošača“, gdje se definiraju uvjeti, način i postupak provođenja jednostavnog postupka stečaja potrošača u kojem bi se većem broju osoba koje imaju blokirane račune omogućilo oslobođenje od obveza. Iako se autor ograničio na opće konstatacije o navedenom modelu postupka, bez detaljnog razmatranja brojnih i raznolikih konkretnih specifičnih rješenja, za spomenuti je kako je implementiranje jednostavnog postupka stečaja potrošača, kao model, nešto što već egzistira. Iz nomotehničke perspektive, to smatramo pozitivnim jer nova rješenja, koja se ne baziraju na homogenom, u praksi ispitanoj modelu, nužno su i rješenja s kojima se ni u drugim pravnim sustavima nema iskustva. Takva iskustva su, međutim, nužna, da bi se „oživjeli“ zakoni. U konačnici, iako primjena kako starog SZ tako i novog SZ u odnosu na dužnike pojedince još nije utvrdila odgovarajuće standarde za pojedine probleme, te je većina odredbi u potpunosti ostala „neiskušana“ u praksi, tek će primjena ZSP trebati iskristalizirati određena tumačenja.

1.2.2.1. *Primjena Zakona o stečaju potrošača u brojkaма s danom 25. rujna 2017.*¹⁸

Broj predmeta prema fizičkoj osobi-građaninu je 1.031, dok prema fizičkoj osobi koja obavlja obrt/samostalnu djelatnost je 4. Dakle, ukupan broj predmeta prema fizičkoj osobi-građaninu i fizičkoj osobi koja obavlja obrt/samostalnu djelatnost je 1.035.

Grafikon 1. *Prikaz distribucije predmeta prema savjetovalištima*

Grafikon 2. *Prikaz ukupnog broja vjerovnika prema savjetovalištima, obzirom na to pred kojim savjetovalištem se predmet vodi*

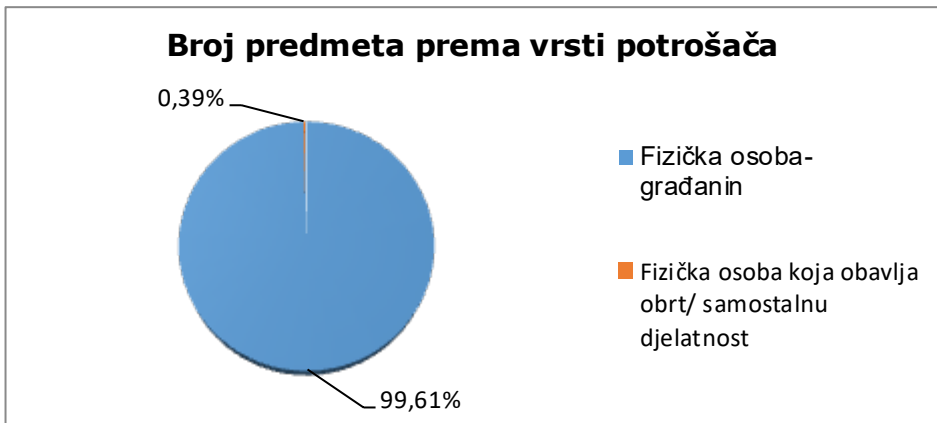

¹⁸ Izvor za navedene podatke je Financijska agencija – informacijski sustav stečaja potrošača. Podaci predstavljaju zadnje statističke empirijske podatke za Republiku Hrvatsku te su dostupni kod autora.

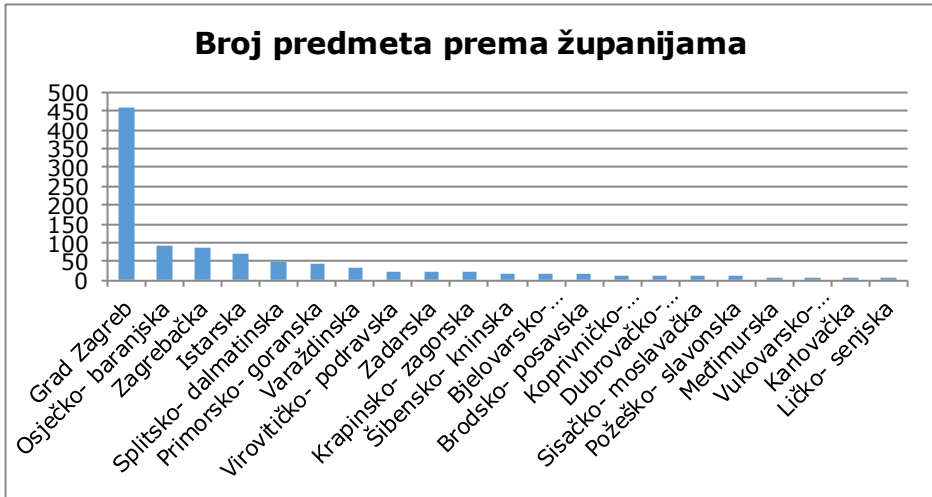
Grafikon 3. Prikaz ukupnog iznosa potrošačevih obveza prema vjerovnicima, obzirom na to pred kojim se savjetovalištem predmet vodi

Grafikon 4. Prikaz ukupnog broja predmeta s prijavljenim obvezama i ukupnog broja predmeta bez prijavljenih obveza na razini RH

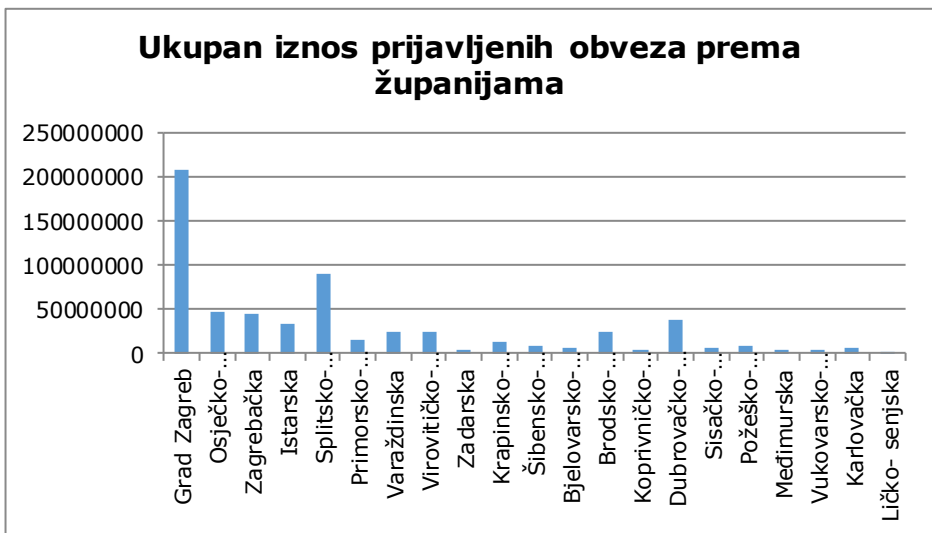

Grafikon 5. *Prikaz broja potrošača iz pojedine županije koji su pokrenuli izvan-sudski postupak*

Zbirni podaci o broju sklopljenih izvanjudskih sporazuma pred savjetovalistima ukazuju da je sklopljeno samo 16 nagodbi.

Grafikon 6. *Prikaz ukupnog iznosa potrošačevih obveza prema vjerovnicima, a prema popisu obveza potrošača iz pojedine županije*

1.2.2.2. Analiza navedenih statističkih indikatora i određeni pravni prijepori

Statistički podaci mogu osigurati, za naše potrebe, neke smjernice za potrebu daljnje reforme. Ipak učinkovitost nekog instituta se ne može mjeriti isključivo niti po broju pokrenutih i/ili otvorenih postupaka. S jedne strane, dostupni podaci ukazuju kako znatan broj potrošača nije pronašao izlaz kroz izvansudski postupak potrošačkog stečaja, što također nije začuđujuće i što je bilo za očekivati nakon donošenja ZSP budući su na isto i upućivala poredbena rješenja, prvenstveno iskustva njemačkog postupka potrošačkog stečaja. Naime, polazište za novi ZSP bila je glava IX. Njemačkog *Insolvenzordnung* iz 1999. (stečaj potrošača), koji je i sam radikalno izmijenio njemačko stečajno zakonodavstvo. S druge strane, potrošači koji potencijalno sklope nagodbu o planu otplate duga tek će se nalaziti u razdoblju ispunjavanja obveza na temelju odobrenih nagodbi i tek će buduće razdoblje pokazati hoće li biti u mogućnosti ispuniti preuzete obveze u cijelosti. Dakle, mora se priznati da statistički podaci, koji su sada dostupni, prikazuju samo pola istine – otkrivaju broj i vrstu podnesaka, ali ne govore ništa o neuspjehu pregovora, utjecaju prezaduženosti potrošača na treće osobe ili na njihove obitelji. Štoviše, statistika ne otkriva najvažnije: kako sklopljeni planovi otplate duga funkcioniraju u praksi, vrlo konkretno je li dužnik uredno ispunjavao preuzete obveze prema vjerovnicima te je li, ako preuzete obveze ne izvršava nad njim pokrenut ovršni postupak kao krajnja mjera u kojoj više nema realne mogućnosti za novi početak. U konačnici, iako ZSP predstavlja ozbiljan pomak, naročito kao *conditio sine qua non* temeljitog i potrebitog postupka za „restrukturiranje“ sveprisutne prezaduženosti potrošača, smatramo da konačna ocjena o njegovoj uspješnosti još uvijek nije u potpunosti moguća bez obzira na metodološki pristup koji smo odabrali. Naravno, treba uzeti u obzir da na takve podatke pored samih zakonskih rješenja utječu i brojni izvansudski (institucionalni) čimbenici (ogroman broj insolventnih potrošača, nedovoljan broj sudaca kojima je bilo povjerenno vođenje stečajnog postupka, nedostatan broj kao i slaba obučenost povjerenika, neadekvatni način njihovog financiranja i posljedično slaba motiviranost za rad). Štoviše, analizirajući navedeno iz pravne perspektive, vidimo kako Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda¹⁹ obvezuje države ugovornice, dakle i Republiku Hrvatsku, na organiziranje svojih pravosudnih sustava na način koji omogućava rad sudova u skladu sa zahtjevima iz čl. 6, st. 1. U tom kontekstu, uspješnost reformi se iskazuje i činjenicom prema kojoj se moderna i učinkovita tržišna gospodarstva ne mogu zamisliti bez suvremeno organiziranog i funkcionalnog sustava sudova i pratećih tijela. Autori potvrđuju tezu rada – kako reforma nije bila višestrana – činjenicom kako zakonodavac nije predvidio učinke i po-

¹⁹ Narodne novine – Međunarodni ugovori, br. 18/1997, 6/1999, 14/2002, 13/2003, 9/2005, 1/2006. i 2/2010.

sljedice koje će zakonske izmjene proizvesti te uslijed toga nije niti pripremio (pravosudni) sustav da ih spremno dočeka. Već sada uočava se deficit stručnih osoba, posebno stečajnih sudaca i povjerenika koji će potrošačko stečajne postupke neposredno provoditi. Naime, jedan od uvjeta za obavljanje funkcije povjerenika je i položen stručni ispit za povjerenika. Stručni ispit za povjerenika sastoji se od općeg i posebnog dijela s tim da opći dio nije dužna polagati osoba koja ima položen ispit za stečajnog upravitelja. Uvjet za polaganje stručnog ispita ispunjava osoba: a) koja je obavila stručnu obuku u trajanju jedne godine ili b) koja je upisana na A listu stečajnih upravitelja. Međutim, broj osoba koje su iskazale interes za polaganje stručnog ispita za povjerenika ne osigurava i ne jamči uspješnu provedbu postupka stečaja potrošača, a navedeno tim više što u određenim područjima Republike Hrvatske uopće nije bilo zainteresiranih osoba. Stoga se izmjenama ZSP predlažu novine na navedenom području (vidi *supra*). Dakle, nakon kratkog razdoblja primjene ZSP uočeni su nedostaci u njegovoj primjeni koji se ogledaju u nedovoljnom broju povjerenika koji su zainteresirani profesionalno obavljati vrlo složenu funkciju operativnog tijela postupka stečaja potrošača. Od kvaliteta rada povjerenika u velikoj mjeri i zavisi stupanj namirenja, odnosno visina troškova postupka. Ipak, iako je niz novih rješenja trebao ukloniti nedostatke i stvoriti prostor za adekvatan razvoj profesije upravitelja, za sada nedostatan broj stečajnih upravitelja²⁰ kao i nepostojanje „krovne“ organizacije, Komore stečajnih upravitelja, upućuje na suprotne rezultate. Nadalje, jedan od većih nedostataka ZSP je činjenica da je postupak radi opterećenosti trgovačkih sudova,²¹ koji tradicionalno vode ovu vrstu postupaka, stavljen u stvarnu nadležnost općinskih sudova, pa je pitanje hoće li sudovi koji nisu specijalizirani za ovu vrstu predmeta biti u stanju iste adekvatno i provoditi. Naime, objektivna potreba za specijalizacijom sudova nije nikakav hir, već nužan rezultat zahtjeva za učinkovitim stečajno pravnom sudskom zaštitom, a činjenica je da se općinski sudovi nisu do sada susretali s složenom stečajnom problematikom dovodi u pitanje mogućnost adekvatnog provođenja postupka stečaja potrošača. Konačno, možda i najvažnije institucionalno ograničenje se odnosi na postojeće ekonomsko okruženje. Teško je očekivati da stečaj može biti brz u slučaju odsustva interesa kupaca, ili da stupanj namirenja

20 Podatak dostupan na mrežnim stranicama: (02. 09. 2018).

21 Analizirajući cjelokupni hrvatski stečajni sustav i sustav organiziranja trgovačkih sudova vidimo da su u 2015. zaprimili 19.543 stečajnih predmeta, a riješili samo 5.255, što predstavlja svega 26,9 % riješenih predmeta u odnosu na primljene. Navedeno je posljedica novoga SZ-a. Pri tome se očekuje daljnji rast priljeva stečajnih predmeta kao izravna posljedica izmjena SZ-a, te je stoga potrebno hitno poduzeti korektivne mjere kako bi se trgovački sudovi u razumnim rokovima mogli nositi s ovako povećanim priljevom predmeta. Opterećenost sudaca u tim predmetima povećala se na 1.651 predmet po sucu, a što na neki način otkriva razloge povećanja zaostataka. Tako i podrobnije, Turkalj, K. (2016). Kako pravosuđe može dati doprinos gospodarskom rastu u Republici Hrvatskoj, *Pravo i porezi*,(4), 59. *etseq.*

može biti viši ako je prodaju moguće učiniti samo uz znatno smanjenje cijene. Neka rješenja Pravilnika o načinu i postupku provedbe prodaje nekretnina i pokretnina u ovršnom postupku²² mogu pojednostaviti prodaju, te tako smanjiti troškove i eventualno ostvariti bolju prodajnu cijenu, ali će nepovoljno ekonomsko okruženje i dalje imati odlučujuću ulogu. Nadalje, kako moderno potrošačko stečajno pravo nema dugu tradiciju, na institucionalnoj razini konflikt će morati rješavati sudovi. *Exempli causa*, primjenom pravila SZ-a otvoreni stečajni postupak ne provodi se ako dužnik (pravna osoba i dužnik pojedinac) nema imovine ili je ona neznatne vrijednosti da bi se namirili troškovi tog postupka. Međutim u slučaju da se steknu uvjeti da se zaključeni stečajni postupak nastavi, sud donosi rješenje o nastavljanju postupka i poziva vjerovnike da u roku od 30 dana stečajnom upravitelju prijave svoje tražbine te zakazuje ispitno i izvještajno ročište. Rješenje o nastavljanju stečajnog postupka sud donosi na prijedlog stečajnog upravitelja, kojega od stečajnih vjerovnika ili po službenoj dužnosti. Imovina zbog koje je nastavljen stečajni postupak je stečajna masa i na nju se na odgovarajući način primjenjuju odredbe SZ-a o dužniku u njegovim tijelima. Ove odredbe SZ-a na odgovarajući način primjenjuju se i u postupku stečaja potrošača. Razlika je u tome što se stečajni postupak pravnih osoba i dužnika pojedinca nastavlja nakon što je on otvoren i zaključen zbog toga što dužnik nema imovine ili je ona neznatne vrijednosti, a kod stečaja potrošača, postupak stečaja se nastavlja nakon što je već određeno razdoblje provjere ponašanja potrošača u trajanju od 5 godina. Dakle, iz razdoblja provjere ponašanja vraćamo se u nastavak postupka stečaja pa se postavlja pitanje što će biti s postupkom oslobođenja od preostalih obveza? Nejasno je zakonsko uređenje da se za vrijeme trajanja razdoblja provjere ponašanja treba nastaviti stečajni postupak ako potrošač stekne imovinu iz koje se mogu namiriti vjerovnici, dovodi do pitanja prekida li se ili obustavlja oslobođenje od preostalih obveza?²³ Rješavajući ovakve i slične probleme judikatura će u velikoj mjeri pridonositi oblikovanju novih pogleda na ovaj pravni instrument kolektivno pravne zaštite potrošača. Tu je bitno i za naglasiti kako se preko ECHR-a afirmira načelo precedentalnog prava i time sudske prakse kao formalnog izvora prava, što zahtjeva pojačanu pozornost u praćenju i tog izvora prava. Tu nam je, primjerice, zanimljiva presuda *Zavodnik protiv Slovenije*.²⁴ Naime, u postupku stečaja potrošača pismena se objavljuju putem mrežne stranice e-oglasna ploča sudova. Objava pismena na mrežnoj stranici e-oglasna ploča sudova smatra se dokazom da je dostava obavljena svim sudionicima pa i onima za koje ZSP propisuje po-

22 Narodne novine, br. 156/2014.

23 Vidi, Marković, N., Baran, N. (2016). *Zakon o stečaju potrošača – priručnik za polaznike*, Pravosudna akademija, Zagreb, 38–39.

24 ECHR, *Zavodnik protiv Slovenije*, br. 53723/13. iz 2015.

sebnu dostavu. Smatra se da je dostava pismena obavljena istekom osmog dana od dana objave pismena na mrežnoj stranici *e*-oglasna ploča sudova. Iako sudi-onici postupka mogu zatražiti da im se pismena dostavljaju na kućnu adresu, na adresu elektroničke pošte ili u osobni korisnički pretinac, navedena dostava nema pravni učinak na tijek rokova propisanih ZSP-om. U svakom slučaju, za svakog potrošača u svakom sudu posebno vodi se, prema vremenskom redosljedu objave, očevidnik pismena dostavljenih preko mrežne stranice *e*-oglasna ploča sudova u elektroničkom obliku. Očevidnik pismena je javan i mora biti dostupan zainteresiranim osobama tijekom cijeloga radnog vremena suda. U očevidniku pismena unose se podaci na temelju kojih se može utvrditi istovjetnost potrošača, broj predmeta, vrsta sudskoga pismena i dan objave pismena na mrežnoj stranici *e*-oglasna ploča sudova. Dakle, normiranjem da se pismena u postupku stečaja potrošača objavljuju na *e*-oglasnoj ploči, odnosno da se stran-ci ne vrši osobno dostavljanje akta kojim se odlučuje o njenom pravu, obvezi ili na zakonom zasnovanom interesu, zbog čega objektivno nije u mogućnosti da se upozna sa sadržinom akta, dovodi se u pitanje ostvarivanje prava na pravič-no suđenje i prava na jednaku zaštitu prava i na pravni lijek što je zajamčeno odredbama čl. 29, st. 1 Ustava Republike Hrvatske²⁵ i čl. 6, st. 1 Konvencije²⁶. Naime, takva stranka mogla bi biti u potpunosti onemogućena u ostvarenju tog prava, koje za nju postaje iluzorno i neostvarivo. Dakle, ovakvo se rješenje o dostavi pismena može problematizirati budući da postupci kojima se može pristupiti isključivo „elektroničkim sredstvima“ nekim osobama potencijalno mogu onemogućiti „pravičnu mogućnost“ sudjelovanja na ročištima. Tako se u spomenutom predmetu pred ECHR-om, problematiziralo neodgovarajuće oba-vještavanje o tijeku stečajnog postupka. Naime, podnositelj zahtjeva se uglavnom žalio na ugrožavanje njegovog prava na pristup sudu u pogledu stečajnog po-stupka nad njegovim bivšim poslodavcem, trgovačkim društvom, u kome je on bio vjerovnik. Podnositelj zahtjeva nije vidio obavijest o ročištu koje je unapri-jed objavljeno na oglasnoj ploči suda, niti je pročitao obavijest u Službenom glasilu. Podnositelj zahtjeva se osim toga nije mogao žaliti na odluku jer je pro-pustio predviđeni rok za žalbu. ECHR je ispitaio, kao pitanje pristupa sudu, žalbu

25 Narodne novine, br. 56/1990, 135/1997, 8/1998, 113/2000, 124/2000, 28/2001, 41/2001, 55/2001, 76/2010, 85/2010, 05/2014. „Svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama...”

26 „Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi ili u slučaju podizanja optužnice za kazneno djelo protiv njega svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično, javno i u razumnom roku ispita njegov slučaj. Presuda se mora izreći javno, ali se sredstva priopćavanja i javnost mogu isključiti iz cijele rasprave ili njezinog dijela zbog razloga koji su nužni u demokratskom društvu radi interesa morala, javnog reda ili državne sigurnosti, kad interesi maloljetnika ili privatnog života stranaka to traže, ili u opsegu koji je po mišljenju suda bezuvjetno potreban u posebnim okolnostima gdje bi javnost mogla biti štetna za interes pravde.“

podnositelja u vezi s nemogućnošću da sudjeluje na ročištu u stečajnom postupku, odnosno da pravovremeno podnese žalbu. Priznajući da članom 6, st. 1 nije predviđen konkretan način dostave dokumenata, ECHR je odvagao interese učinkovitosti pravosuđa s jedne strane i interese podnositelja zahtjeva s druge strane. ECHR je utvrdio da podnositelj zahtjeva nije imao „pravičnu mogućnost” saznati za predmetno ročište i da je, prema tome, došlo do povrede čl. 6, st. 1 Konvencije. Presuda je zanimljiva po tome da daje naznake u smislu mjera koje bi Država članica morala poduzeti u određenim situacijama kako bi osigurala da stranka u stečajnom postupku ima „pravičnu mogućnost” sudjelovanja na ročištima, imajući na umu da slučaj ovog podnositelja zahtjeva treba analizirati u svjetlu njegovog činjeničnog stanja. Naime, podnositelju zahtjeva je dano uvjerenje da će biti informiran, a broj vjerovnika je bio relativno mali. Također je zanimljivo napomenuti da je ECHR uzeo u obzir činjenicu da je podnositelj zahtjeva bio starija osoba, nije znao koristiti kompjuter te nije imao pristup internetu.²⁷

2. Umjesto zaključka ili ciljno stanje

Kako se pravni instituti ne mogu uspostaviti u kratkom razdoblju, iako napori za izgradnju i njihovo funkcioniranje moraju biti permanentni i primarni, pitanje implementacije i uređenja instituta potrošačkog stečaja, kao podvrste stečaja, predstavlja jedno od aktualnijih pitanja. Ono je predmet interesa pravne teorije i sudske prakse ne samo u zemljama (post)tranzicije, već i u zemljama s tradicionalno razvijenim tržišnim gospodarstvom. Iz hrvatske perspektive, iako je potreba za implementacijom instituta stečaja potrošača sagledana odavno, a uzroci koji su to zahtijevali nisu došli naglo i neočekivano, vidljivo je kako je cijeli postupak s institucionalnog aspekta tekao dosta sporo. Štoviše, svjedoci smo kako postojeće iskustvo sa zakašnjenjem, dvojabama i raspravama u pripremi i izmjenama propisa pokazuju da je opasno za(o)stajati u problematici zaštite potrošača.²⁸ Za sada ZSP predstavlja veliki iskorak naprijed, ali ne smije se zaboraviti da sustav niti zakonski niti institucionalno nije finaliziran. Dosadašnja analiza ukazuje kako je objektivna poteškoća, ne mala, u rješavanju problema potrošačke insolventnosti činjenica vidne proturječnosti između stanja koje je zatečeno 2016. (oko 300.000,00 blokiranih građana) i realnih mogućnosti kako

27 Godišnji izvještaj za 2015. godinu Evropskog suda za ljudska prava, (2016). Vijeće Evrope, 32. i 33.

28 Doktrina naznačuje kako smo implementirali cjelokupni potrošački *acquis* EU. Vidi, Miščenić, E. (2013). Usklađivanje prava zaštite potrošača u Republici Hrvatskoj, *Godišnjak Akademije pravnih znanosti Hrvatske*, 4(1), 145–176. Ipak u kontekstu zaštite potrošača za sada se postavlja pitanje – je li to dovoljno, odnosno jesu li mjere *post festum* zaštite potrošača dostatne. Najočigledniji primjer je slučaj tzv. „švicarski franak“.

prave norme tako i postojećeg institucionalnog okvira koji bi trebao rješavati probleme potrošačke prezaduženosti. Dakle, problemi koji onemogućavaju učinkovitiji potrošačko stečajni postupak nisu samo oni vezani uz tekst zakona i pratećih propisa, već se nalaze u primjeni i/ili izvan samog stečajnog okvira. Stoga, iako se usvojenim propisima u domeni potrošačkog stečajnog zakonodavstva formalno ne mogu uputiti bitn(i)je primjedbe, odsustvo kolektivne strategije za rješavanje potrošačke insolventnosti vjerojatno je uzrok da oko reforme (kroz primjenu zakona) nije bilo moguće okupiti djelotvorne reformske snage. Primjerice, Ovršni zakon je reformiran i 2017. (Narodne novine, br. 73/2017)²⁹ s tim da se planira, po navodima Ministarstva pravosuđa, raditi u potpunosti novi Zakon što je nastavak „loše“ nomotehničke prakse da se ovršno zakonodavstvo revidira gotovo svake godine (do sada 23 izmjene). Slična situacija je i sa Zakonom o parničnom postupku čije se promjene rade već dvije godine. Stoga, uslijed neučinkovitog ovršnog i parničnog postupka, dužnici/potrošači nisu imali niti imaju potrebu da se otvaranjem postupka potrošačkog stečaja „brane“ od drugih parničnih ili ovršnih postupaka. Ipak ovakvi rezultati postupka potrošačkog stečaja su i očekivani budući se i njemački model potrošačkog stečaja, koji je poslužio kao normativni uzor, i sam pokazao kao nedostatan. U temelju njegove kritike je činjenica kako je insolventni postupak za potrošače i postupak oslobađanja od preostalih dugova prezahtjevan te da nimalo ne doprinosi namirenju vjerovnika niti zaštiti dužnika koji za vrijeme otplate duga bivaju na rubu egzistencije trpeći ekonomsku i socijalnu marginalizaciju.³⁰ Dakle, postupak rješavanja potrošačke prezaduženosti putem ZSP-a, za sada, nema stvarnih rezultata. U pogledu novele ZSP-a iz 2018, iako se uočava određeni normativistički optimizam, za sada je tema suviše kompleksna da bi provocirala ambiciju davanja konačnih ili određenijih odgovora na mnoga postavljena pitanja. Stoga s praktičnog stajališta nije moguće procijeniti učinak niza legislativnih izmjena koje su implementirane.

Literatura/References

Abramović, A. (2014). Upravnosudski aspekti primjene Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi, *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci*, 35(1), 311–322.

29 Najvažnije promjene u ovrsi na nekretnini iz Novele 2017. odnose se na: zaštitu ovršenika fizičke osobe (čl. 75, st. 5, 6, 7 i 8); posebne uvjete za određivanje ovrhe na nekretnini (čl. 80.b); odgodu ovrhe (čl. 84.a); ovršenika kao najmoprimca (čl. 127, st. 2, 3, 4 i 5) te stambeno zbrinjavanje ovršenika (čl. 131.a, 131.b i 131.c).

30 Bodul, D., Tomas Žiković, I. (2014.). Advantages and disadvantages of German consumer bankruptcy model: Guidelines for Croatian lawmaker, *Ekonomski Vjesnik / Econviews: Review of contemporary business, entrepreneurship and economic issues*, XXVII(2), 393–406.

Bodul, D. (2014). Pravni okvir za implementaciju instituta potrošačkog stečaja – I dio, *Informator*, (6247), 5–6.

Bodul, D. (2014). Pravni okvir za implementaciju instituta potrošačkog stečaja – II dio, *Informator*, (6249), 11–12.

Bodul, D., Bartulović, Ž., Matić, I., (2015). Kratka povijest potrošačkog stečaja ili još jedna nenaučena lekcija iz povijesti, *XI. Majsko savjetovanje, usluge i zaštita korisnika*, Kragujevac, 1067–1087.

Bodul, D., Tomas Žiković, I. (2014). Advantages and disadvantages of German consumer bankruptcy model: Guidelines for Croatian lawmaker, *Ekonomski Vjesnik / Econviews: Review of contemporary business, entrepreneurship and economic issues*, XXVII(2), 393–406.

Bodul, D., Vuković, A. (2012). Stečajno zakonodavstvo u tranziciji – komparativni osvrt, hrvatski izazovi i potencijalna rješenja, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, 49(3), 633–661.

Bodul, D., Vuković, A. (2014). Nacrt Zakona o stečaju potrošača iz lipnja 2014. i opravdanost recepcije njemačkih rješenja, *Hrvatska pravna revija*, (9), 60–75.

Bodul, D., Vuković, A. (2014). Uz rješenja Nacrta Zakona o stečaju potrošača: prijedlozi i mišljenja, *Informator*, (6325), 9–10.

Bodul, D., Vuković, A. (2015). (Još jedna) reforma stečajnog zakonodavstva funkcionalizacija stečajno pravne zaštite ili placebo efekt, *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci*, 36(1), 181–213.

Čuveljak, J. (2013). *Stečajni zakon s komentarom i sudskom praksom i Zakon o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi s komentarom*, III izdanje Zgombić & Partneri, Zagreb, 1-1176.

Čuveljak, J. (2015). O novom Stečajnom zakonu, *Pravo i porezi*, (7-8), 3-12. te Hercigonja, J. (ur.) (2015). *Reforma hrvatskog insolventijskog prava – novi Stečajni zakon*, Inženjerski biro, Zagreb, 1-267.

Čuveljak, J., Kružić, D. (2012). Stečajni plan – zadnja u nizu kriznih strategija za preživljavanje insolventnih korporacija, *Zbornik radova Ekonomskog fakulteta, Sveučilišta u Mostaru*, Mostar, 19–40.

Dika, M. (1998). *Insolventijsko pravo*, Pravni fakultet, Zagreb, 1-119.

Dika, M. (2012). Predstečajna nagodba: pretpostavke, pokretanje, tijela, sudionici, provedba postupka, učinci, stavljanje izvan snage, 54, u: *Savjetovanje o Zakonu o financijskom restrukturiranju i predstečajnoj nagodbi (Narodne novine, br. 108/2012)*, Crnić, I. (ur.), Organizator, Zagreb.

Eraković, A. (1997). *Stečajni zakon s komentarom i primjerima*, RRIF Plus, Zagreb, 1-257.

Garašić, J. (2007). Završna dioba u stečajnom postupku, *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci*, 28(1), 1-32.

Garašić, J. (2011). Kako zakonski regulirati "osobni stečaj" u Hrvatskoj, *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu*, 61(5), 1487-1514.

Garašić, J. (2013). Stečajni plan nakon izmjena i dopuna Stečajnog zakona 2012, u: Djelotvorna pravna zaštita u pravičnom postupku – Izazovi pravosudnih transformacija na jugu Europe, *Liber amicorum* Mihajlo Dika, *Zbornik radova u čast 70. rođendana prof. dr. sc. Mihajla Dike*, (ur. Uzelac, A., Garašić, J. i Maganić, A.), Pravni fakultet, Zagreb, 469-493.

Godišnji izvještaj za 2015. godinu Evropskog suda za ljudska prava, (2016). Vijeće Evrope, 32. i 33.

Hrastinski Jurčec, Lj. (2007). Pravni položaj stečajnog upravitelja u stečajnim postupcima, *Zbornik radova: Ovrha i stečaj – aktualnosti zakonodavstva i sudske prakse*, Inženjerski biro, Zagreb.

Izvor za navedene podatke je FINA – informacijski sustav stečaj potrošača. Podaci dostupni kod autora.

Jovanović-Zattila, M., Čolović. V. (2007). *Stečajno pravo*, Dosije, Beograd, 1-240.

Maganić, A. (2015). Pravna sredstva protiv predstečajne nagodbe, *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu*, Vol. 65. No. 3-4. 409-437.

Marković N. (2014). Ovlaštenje suda u okviru instituta predstečajne nagodbe, u: Barbić, J. (ur.), *Hrvatsko insolventijsko pravo*, Zagreb, 65(3-4), (Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb) 409-437.

Pavlovih, M. (2014). Sklapanje predstečajne nagodbe pred trgovačkim sudom, *Hrvatska pravna revija*, (9), 80. *etseq.*

Marković, N., Baran, N. (2016). *Zakon o stečaju potrošača – priručnik za polaznike*, Pravosudna akademija, Zagreb, str. 38-39.

Ministarstvo pravosuđa, Nacrt prijedloga Zakona o stečaju potrošača, Zagreb, veljača, 2015, 3.

Mišćenić, E. (2013). Usklađivanje prava zaštite potrošača u Republici Hrvatskoj, *Godišnjak Akademije pravnih znanosti Hrvatske*, 4(1), 145-176.

Na mrežnim stranicama Ministarstva pravosuđa Republike Hrvatske (*e – Savjetovanje*).

Podatak dostupan na mrežnim stranicama: (12. 10. 2017).

Radović, V. (2006). *Individualni stečaj*, Dosje, Beograd. 1-316.

- Sajter, D. (2008). *Ekonomski aspekti stečaja i restrukturiranja u stečaju*, Ekonomski fakultet, Osijek, 1-303.
- Sajter, D. (2007). Regionalna indiciranost stečajeva u Republici Hrvatskoj, *Ekonomski vjesnik*, (1 i 2), 31–42.
- Sajter, D., (2010). Procedura i praksa restrukturiranja u stečaju u Republici Hrvatskoj, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, 47(3), 729–744.
- Schönfelder, B. (2002). Ekonomska analiza Zakona o stečaju: pregled literature, *Financijska teorija i praksa*, 26(3), 75–690.
- Šverko Grdić, Z., Radolović, J., Bagarić, L. (2009). Solventnost poduzeća u Republici Hrvatskoj i u Europskoj uniji, *Ekonomski pregled*, vol. 60(5-6), 250. *etseq.*
- Turkalj, K. (2016). Kako pravosuđe može dati doprinos gospodarskom rastu u Republici Hrvatskoj, *Pravo i porezi*, (4), 59. *etseq.*
- ECHR, *Zavodnik protiv Slovenije*, br. 53723/13. iz 2015.
- Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava u temeljnih sloboda, Narodne novine – Međunarodni ugovori, br. 18/1997, 6/1999, 14/2002, 13/2003, 9/2005, 1/2006. i 2/2010.
- Insolvenzordnung* od 5.10.1994. (*Bundesgesetzblatt*, 1994., I, 2866; posljednja izmjena *Bundesgesetzblatt*, 2011, I, 2854.
- Ovršni zakon, Narodne novine, br. 112/2012, 25/2013, 93/2014, 55/2016, 73/2017.
- Pravilnika o načinu i postupku provedbe prodaje nekretnina i pokretnina u ovršnom postupku, Narodne novine, br. 156/2014.
- Privremeni red stečajni „Ministarstvo pravosuđa Kraljevine Ugarske, Hrvatske i Slavonije i serbske Vojvodine s tamiškim Banatom i za veliku knježevinu Erdeljsku“ izdalo je 18. srpnja 1852. naredbu kojom donosi Privremeni stečajni red, koji će se primjenjivati od 1. rujna 1853. Sadržan u XLIII. kom. drž.-zak. lista pod br. 132. izdanom i razposlanom dne 20. srpnja 1853.
- Stečajni zakon, Narodne novine, br. 44/1996, 29/1999, 129/2000, 123/2003, 82/2006, 116/2010, 25/2012. i 45/2013.
- Stečajni zakon, Narodne novine, br. 71/2015. i 104/2017.
- Ustav Republike Hrvatske, Narodne novine, br. 56/1990, 135/1997, 8/1998, 113/2000, 124/2000, 28/2001, 41/2001, 55/2001, 76/2010, 85/2010, 05/2014.
- Zakon o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi (Narodne novine, br. 108/2012, 144/2012, 81/2013, 112/2013, (71/2015. i 78/2015).
- Zakon o stečaju potrošača, Narodne novine, br. 100/2015. i 67/2018.

Dejan Bodul, LL.D.

*Assistant Professor, Faculty of Law,
University of Rijeka, Republic of Croatia*

**TWO YEARS OF CONSUMER BANKRUPTCY ACT APPLICATION:
*Parturient montes, nascetur ridiculus mus.***

Summary

The aforementioned Horacio's saying signified a heroic venture resulting in poor outcomes. Thus, although the implementation of the Consumer Bankruptcy Act initially seemed as a "heroic" venture, on the practical and empirical level, we see that many relationships in life are subject to different laws, primarily economic, and therefore cannot be changed by adopting regulations that are contrary to these laws. Therefore, taking into account the impact that the Consumer Bankruptcy Act has on over-indebted individuals and the society as a whole, the author will analyse the results of the two-year application of this Act. For the purpose of comparing and suggesting de lege ferenda for the Serbian legislator, the analysis of the Croatian experiences and the consumer bankruptcy procedure is important because it indicates whether the potential implementation and application of such insolvency model will achieve its purpose and give (expected) results.

Keywords: *consumer bankruptcy procedure, two years of application, results analysis.*